

Helgoland

Verslag van de driedaagse avifaunaexcursie.

1e dag - 8 oktober

De reis

Om half vijf ging de wekker en om half 11 de boot in Cuxhaven. Daartussen lag een zee van tijd, daarna een zee van water. Verzamelpunt Winschoten, 6 uur: Jeroen, de man achter de schermen bij deze buitengaats excursie, kon de neuzen tellen: 14, een verbazend laag aantal. Zijn de Gorsexcursieverlagen zo goed, dat men er zelf niet meer bij hoeft te zijn?

En dan: Fahren auf der Autobahn door duister Duits land. Pas na Oldenburg trad de ochtendschemer in en zagen we een Fries/-Gronings weidelandschap met voor Cuxhaven enorme windmolenparken. Bij de pont over de Weser, na Brake (een vingerwijzing met het oog op de boottocht!), waaierte een wolk van honderden Boerenzwaluwen boven een slaapplaats in het riet en danste een Dwergmeeuw voorbij. Wij bereikten de kade iets over half 9, bijna 2 uur voor vertrek; er was duidelijk een veilige tijds-marge genomen.

Het weer: een grauwe hemel met flarden licht, af en toe een drup of wat en een haast onmerkbaar aanzwellende wester. Na een aanvankelijk vrij rustige zeegang begon het schip, een flink eind de Noordzee op, neigingen te vertonen om onder te duiken, hetgeen steeds niet lukte door de opwaartse kracht van steeds matelozer golven. Het gevolg was wel dat een toenemend aantal passagiers huns ondanks halfverteerd voedsel over de reling begon te werken. Dat leverde tot onze spijt geen spectaculaire waarnemingen op van snaaiende kleine en andere jagers. Onderweg werden een Kleine Jager op afstand, een Drieteen- en wat andere meeuwen gezien. Wij konden van boord tijdens een wolkbreuk, de lucht was donkergrijs en alles droop. Maar dat bleef niet zo!!

Het was een half uurtje lopen naar het Haus der Jugend op de noordoostpunt, doelmatige en propere logies met zicht op zee

De Lange Anna, een karakteristiek stukje Helgoland.

Foto Lieuwe van Welie

De eilanden

Helgoland bestaat uit:

het Oberland, een langwerpige zandstenen rots, met gras begroeid, deels bewoond, deels bescheten door zeevogels. Van deze rotsbewoners waren nog enkele Jan-van-Genten, machtig in slow-motion vliegend, aanwezig en honderden Aalscholvers.

het Mitelland, voor ons vogelaars de omgeving van 'de krater', ontstaan in 1947, toen de Engelsen het eiland probeerden op te blazen met 6000 ton munitie. Dit gedeelte van het eiland oogt het vriendelijkst, met z'n bosschages en groene hellingen, wijkplaats voor talloze zangvogels.

het Unterland, het beneden-dorp en het havengebied.

Het kost ongeveer twee uur om het eiland te rondrennen als je niet naar vogels kijkt.

Op 10 minuten varen met een sloep ligt het eiland Düne, gewoon een stukje duinig Schier met zandstranden met zeehonden, een paar plasjes en een vliegveldje. Een goede bouwplaats voor 72 vakantiebungalows dus. Daarover meer in het verslag van de tweede dag.

De vogels van de eerste dag.

Massaal aanwezig op alle grasveldjes was de Graspieper. Op ruderaal terreintjes en in struiken vinkte en keepte het behoorlijk. Links en rechts klonken kreetjes van lijsters, met vijf soorten goed vertegenwoordigd. Merel, Zanglijster, Koperwiek, Kramsvogel en meerdere Beflijsters. Hun ketsende geluid was met name goed te horen in 'de krater', waar een gestresste atmosfeer hing als gevolg van een bijna permanente aanwezigheid van minstens twee rondschuimende Sperwers en twee Torenvalken. Grote afwezigheid: de mezen. Er werden slechts twee of drie Koolmezen gezien het hele weekend. Wegens de harde wind veranderde er dit weekend ook weinig aan de samenstelling van de vogelbevolking. Alle trekvogels zaten dus vast. Inmiddels gonsde het van geruchten over zeldzaamheden, deels gedownload via internet, deels via aanwezige Duitse vogelaars. Daarover verderop meer. Deze dag eindigde met een groepstotaal van 48 waargenomen soorten, waaronder nog vermeldenswaard Roodhalsfuut, Bokje, Paarse Strandloper, Kleine Barmsijs, Tapuit, Bonte Kraai en Sneeuwgorst. En niet te vergeten, de Japanse Zakpijp, die André Hospers aantroef op onlangs opgehaalde betonnen palen. Dat zijn halfoverschijnende kwabbige onderwater-

groeisels, die bij de geringste aanraking straatjes vocht ejaculeren.

Wim Woudman

Verslag van de tweede dag Helgoland

De tweede dag begon met wind en regen. Voor het grootste deel van de groep reden om het in ieder geval tot aan het ontbijt kalm aan te doen.

Ik besloot er toch op uit te gaan, dan maar in m'n eentje. Daardoor had ik wel het geluk een Bladkoning te zien, m'n eerste!

Het ontbijt in het Haus der Jugend betekende: er is genoeg, maar je moet er wel om vragen. Maar, we kwamen voor de vogels, nietwaar, en Duits brood vermalen met een

In de haven van Düne: veel Grote Mantelmeeuwen, Zilvermeeuwen en enkele Drieteenmeeuwen, altijd mooi. Een Zeekoet dobberde tussen Eiders, en op de pier zagen we de eerste Steenlopers.

Enmaal op het eiland liepen we tegen een groot bord aan waarop de bouw van 27 vakantiehuisjes werd aangekondigd. We vroegen ons af of daar wel plaats genoeg voor was op dat kleine eiland. Het zal de natuurwaarde niet ten goede komen...

Op de bouwrijp gemaakt grond foerageerde een grote groep Vinken, Kneuen en Kepen, de laatste herkenbaar aan de lichte stuit.

Al snel kwamen we bij het eerste plasje, met in het midden een met riet begroeid eilandje.

Leden van Avifauna bekijken een Pallas' Boszanger.

Foto Lieuwe van Welie.

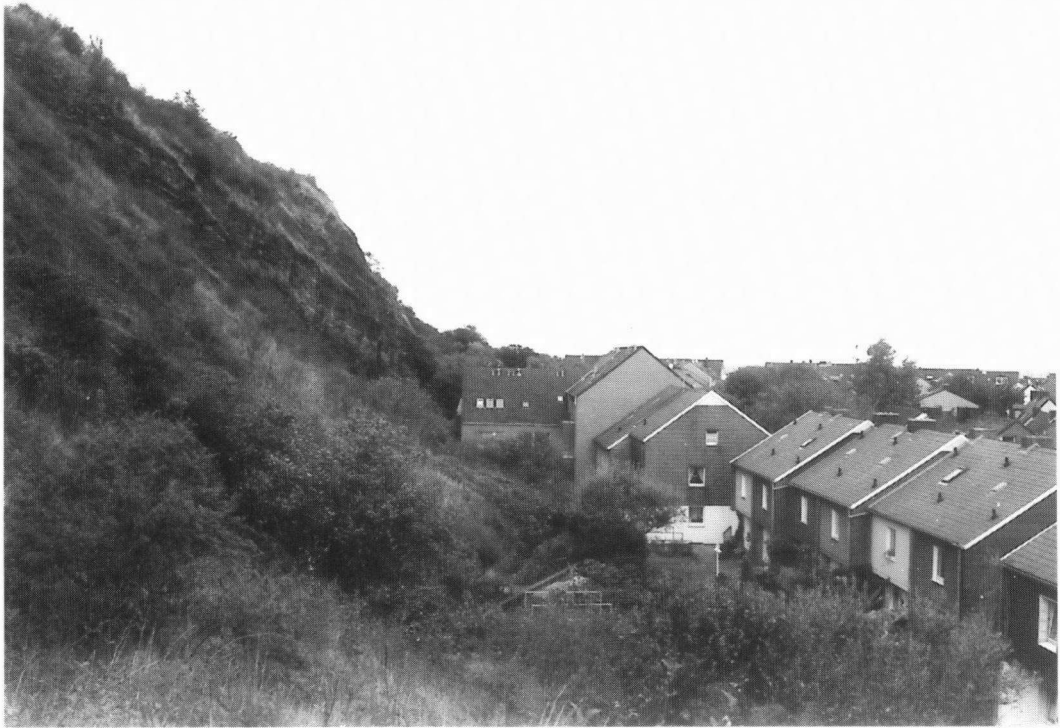
riant uitzicht over zee heeft ook wel wat. Lunchpakketten gemaakt, thermosflessen gevuld, klaar om er tot gongslag 6 uur op uit te trekken.

Deze dag stond een bezoek aan het tweede en kleinere eiland Düne op het programma. Het bestaat voornamelijk uit duinen, met twee kleine plasjes. In een sloep kun je er vanaf het hoofdeiland heen worden gebracht.

Om 10 uur vertrokken we. Het waaide nog steeds flink, en er was een flinke deining. Ondanks dat bleven de twee bemanningsleden van de sloep kaarsrecht overeind staan; echte zeebenen!

Daar werd koffie gedronken, kijkend naar een Rietgors, veel Goudhaantjes, Merels en Koperwieken, en een Oeverpieper. Waterral en Waterhoen lieten zich horen, en Watersnip, Houtsnip en Bokje lieten zich zien. Een Sperwer (veel deze dagen!) en drie Roodkeelduikers kwamen overvliegen.

Na een uurtje of zo viel de groep in groepjes uiteen. Eén ging er naar zee, waar 130 Gewone Zeehonden en twee Grijsje werden geteld. Een ander groepje bleef in de buurt van het plasje, waar Aart een Pallas' Boszanger ontdekte, de tweede zeldzaamheid. Uiteindelijk hebben we allemaal de vogel kunnen zien: prachtig lichtgroen met gele strepen op de kop en de vleugels. De gele stuit licht-

De typische gekleurde huizen van Helgoland staan alle onder de Duitse Monumentenzorg en hebben zeer vogelrijke tuinen. Foto Lieuwe van Welie

te prachtig op in de zon, als de vogel als een kolibrie voor een takje hing.

Terwijl we zaten te kijken scharrelde een Bonte Strandloper op een dikke meter voor onze voeten.

Daar in de buurt zat ook een juveniele Roze Spreeuw bovenin de duindoorns. Geenszins van plan om weg te vliegen, misschien wel dronken van de gistende bessen?

De strooptocht over het eiland en langs het strand leverde verder nog de volgende soorten op: Rosse Grutto's, Zilverplevieren, Bonte Kraaien, Grote Sterns, een Jan-van-gent, Paarse Strandlopers, Strandleeuwertjes, Bontbeplevieren, Zwarte Roodstaart, een juveniele Roodhalsfuut en Witte Kwik.

Prachtig waren de Velduilen: eerst één, die zich goed liet bekijken terwijl hij tegen de wind in ploegde, later gevolgd door een groep van drie!

Mooi vond ik ook de Sperwer, die uit zee aan kwam vliegen, en een vermoeide Tapuit, tot op een halve meter te naderen.

Op verschillende tijden en in diverse groepjes gingen we terug naar het hoofdeiland, om elkaar bij het avondeten weer te ontmoeten.

Na het eten werd er nog even over zee gekeken, maar dat leverde niet meer op dan één jager spec. (heel wat specs deze dagen...), één Jan-van-gent en één groep Kleine Rietganzen.

Ondanks wat problemen in horecagelegenheden de avond ervoor, waagden we ons 's avonds in een Duits café om samen wat te drinken. Menigeen had toen al de ogen halfdicht, na de hele dag in de wind te hebben gelopen.

Lieuwe van Welie

10 oktober, de derde dag

De Bladkoning blijft intrigeren en irriteren. Tot nu toe heeft alleen Lieuwe hem gezien en volgens Duitse vogelaars moet hij nog steeds op dezelfde plek zitten.

Dus bij zonsopkomst staat een groot deel van de groep bij de bladkoninghelling te wachten

en te speuren. Uit de struiken maakt zich van alles los, Vinken, Kepen, Boerenzwaluwen, Sperwers maar vooral veel Koperwieken die zich af laten zakken naar grazige (kunst)grasvelden of in cirkels opstijgen naar... waarheen? Koperwieken zijn toch nachttrekkers. De Bladkoning laat zich in de motregen niet zien dus eerst maar terug voor een Duits ontbijt.

Na het eten gaat men voor het laatst dit weekend weer op pad. De aanhoudende stevige wind houdt de trek nog steeds op. Alleen Kramsvogels lijken talrijker dan gisteren net als Beflijsters die regelmatig van onder uit de struiken hun karakteristieke roep laten horen. Er worden weinig nieuwe soorten meer gezien en in de middag treffen de verschillende groepjes elkaar weer. Waar? Natuurlijk op de bladkoninghelling en zowaar hij zit er. Het vele wachten en zoeken is beloond. Een leuke afsluiting van een heel leuk weekendje.

Aart van der Spoel